

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

**Członek Zarządu
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych**

991100/0230-194/2018/PK

Warszawa, dnia *10* grudnia 2018 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu *11.12.2018r.*

Pan

Adam Podgórski

**Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 20 listopada 2018 r., znak: GMS-WP-173-311/18, dotyczące przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o świadczeniu pieniężnym dla osób przebywających w latach 1939-1956 na zesłaniu lub deportacji w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w załączeniu przekazuję stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przygotowane przez Departament Legislacyjno-Prawny.

Z uprawnieniami szacunku

CZŁONEK ZARZĄDU

(Mariusz Jedyhak)

991100/0230–194/2018/PK

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o świadczeniu pieniężnym dla osób przebywających w latach 1939-1956 na zesłaniu lub deportacji w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich

Uwaga ogólna

Uwzględniając fakt, że zgodnie z projektem ustawy:

- 1) świadczenie nie będzie miało charakteru świadczenia emerytalno-rentowego i będzie przysługiwało niezależnie od posiadanego prawa do emerytury lub renty,
- 2) świadczenie będzie wypłacane jednorazowo,
- 3) przyznanie i wypłata świadczenia będą wymagały podjęcia przez osobę zainteresowaną działań w dwóch organach, tj. w Urzędzie do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych,

a ponadto mając na uwadze, że obsługa przyznania i wypłaty świadczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie wymagała modyfikacji systemów informatycznych Zakładu, co wiąże się z zapotrzebowaniem dodatkowych środków na przeprowadzenie tej modyfikacji oraz zapewnieniem odpowiednio długiego *vacatio legis*, zasadnym byłoby rozważenie skupienia całości zadań dotyczących świadczenia, w tym również w zakresie jego przyznawania i wypłaty, w rękach jednego organu, tj. Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Uwagi szczegółowe

W przypadku podtrzymania wynikającego z projektowanej ustawy rozwiązania, że to Zakład byłby zobowiązany do przyznawania i wypłaty świadczenia, zgłaszamy następujące uwagi szczegółowe:

1. Do art. 5

1) do ust. 1

Z projektu wynika, że świadczenie pieniężne jest przyznawane na wniosek osoby zainteresowanej, złożony we właściwym ze względu na miejsce jej zamieszkania oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W ramach ułatwiania klientom podejmowania kontaktów z Zakładem, są oni informowani, że wnioski i inne dokumenty mogą składać w dowolnej placówce lub z wykorzystaniem oferowanych przez Zakład kanałów komunikacji. W ocenie Zakładu nie ma potrzeby, aby w przypadku projektowanego świadczenia odstępować od tej zasady,

w szczególności ze względu na udogodnienia dla klientów, jakie jej realizacja za sobą niesie.

W związku z powyższym Zakład proponuje nadanie ust. 1 projektu następującego brzmienia:

„1. Świadczenie pieniężne jest przyznawane na wniosek osoby zainteresowanej, złożony w jednostce organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.”;

2) do ust. 2

a) pkt 1

Zakład proponuje uzupełnienie tego przepisu o numer paszportu albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, w przypadku osób zamieszkałych za granicą i nieposiadających numeru PESEL.

b) pkt 3

Zakład proponuje nadanie temu przepisowi następującego brzmienia:

„3) wskazanie rachunku płatniczego lub instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2003), na który ma być wypłacone świadczenie albo wskazanie adresu, na który ma być wypłacone świadczenie za pośrednictwem osób prawnych prowadzących działalność w zakresie doręczania świadczeń;”;

Zmiana taka korelować będzie z podejmowanymi przez Zakład działaniami mającymi na celu wsparcie rozwoju obrotu bezgotówkowego, jednocześnie nie wykluczając osób, które nie posiadają konta w banku. Dodatkowym argumentem przemawiającym za wskazaniem wypłaty świadczenia na rachunek bankowy jako pierwszej w kolejności jest fakt, że zgodnie z określonym w projekcie mechanizmem naliczania należnego świadczenia, może ono osiągnąć kwotę nawet kilkunastu tysięcy złotych. Przekazywanie tak znacznych kwot na rachunek bankowy jest znacznie bezpieczniejsze dla odbiorcy, niż operowanie gotówką w przypadku doręczenia przez operatora pocztowego.

2. Do art. 6 ust. 2 projektu

Zakład proponuje uzupełnienie tego przepisu o numer paszportu albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, w przypadku osób zamieszkałych za granicą i nieposiadających numeru PESEL.

3. Do art. 7 projektu

Zakład proponuje doprecyzowanie przepisu poprzez nadanie brzmienia:

„Art. 7. Organem właściwym w sprawie przyznania, ustalenia wysokości oraz wypłaty świadczenia pieniężnego jest właściwa jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.”.

Zmiana taka będzie zgodna z definicją organu rentowego, określoną w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Do art. 9 i art. 10 projektu

Zdaniem Zakładu nie ma potrzeby określania w rozporządzeniu, wydawanym na podstawie delegacji zawartej w art. 10 projektu, szczegółowego trybu postępowania w sprawie wypłaty jednorazowego świadczenia. Wystarczające jest odwołanie do ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która w sposób kompleksowy reguluje kwestie wypłaty świadczeń. Dodatkowym argumentem przemawiającym za niewprowadzaniem szczegółowych zasad wypłaty świadczenia pieniężnego do rozporządzenia jest fakt, że świadczenie ma być jednorazowe, a nie cykliczne.

Ponadto, ponieważ wskazany w projektowanym przepisie termin miesiąca od dnia wydania decyzji o przyznaniu świadczenia pieniężnego jest terminem zmiennym, w zależności od długości miesiąca, proponujemy posługiwanie się terminem 30-dniowym.

W konsekwencji proponujemy nadanie art. 9 następującego brzmienia:

„Art. 9.1. Świadczenie pieniężne jest wypłacane w terminie 30 dni od dnia wydania decyzji o przyznaniu świadczenia pieniężnego. Do wypłaty świadczenia pieniężnego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem art. 136 tych przepisów.

2. Na wniosek osoby zainteresowanej, zamieszkałej za granicą, świadczenie pieniężne wypłaca się w państwie zamieszkania, na rachunek bankowy tej osoby za granicą lub w innej formie wskazanej przez właściwą jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.”.

W przypadku uwzględnienia powyższej uwagi, odpowiedniej modyfikacji powinien ulec art. 10, poprzez usunięcie pkt 3.

5. Do art. 12 projektu

Zakład proponuje następujące brzmienie art. 12 projektu:

„Art. 12. Świadczenie pieniężne jest wolne od potrąceń oraz egzekucji i nie podlega wliczeniu do dochodu uprawniającego do świadczeń i dodatków przysługujących na podstawie przepisów odrębnych.”.

Proponowana zmiana, polegająca na dodaniu także potrąceń, wynika z faktu, że świadczenie pieniężne będzie wypłacane również emerytom i rencistom, a nie jest wykluczone, że z emerytur lub rent tych osób dokonywane są potrącenia z innych tytułów.

W odniesieniu do tej grupy osób, w celu uniknięcia ewentualnych wątpliwości, proponujemy przesądzenie w projektowanej ustawie także kwestii związanych z ustalaniem podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne, poprzez dodanie ust. 2 w brzmieniu:

„2. Kwota świadczenia pieniężnego nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne.”.

6. Do art. 15 projektu

Z uwagi na fakt, że realizacja ustawy wymagać będzie wprowadzenia zmian w systemach informatycznych Zakładu, w tym modyfikacji KSI ZUS, niezbędne jest wydłużenie okresu vacatio legis do co najmniej 9 miesięcy.

7. Dodatkowe propozycje

Zdaniem Zakładu uzasadnionym byłoby, aby do postępowania w sprawach świadczenia pieniężnego, w tym do dochodzenia nienależnie pobranego świadczenia, miały zastosowanie odpowiednie przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Proponujemy dodanie przepisu w następującym brzmieniu::

„Art. ... W zakresie nieuregulowanym w ustawie do postępowania w sprawach świadczeń w tym do dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń stosuje się odpowiednio przepisy art. 115 ust 1 i ust. 2 pkt 1, ust. 3 i 5, art. 116 ust 1b i ust. 4, art. 122 ust. 1, art. 138 ust. 1, ust. 2 pkt 2, ust. 3 i 6, art. 138a, art. 139 ust. 1 pkt 2 lit. c, art. 140 ust 4 pkt 1, ust 6 pkt 2 i ust. 6a-8, art. 141 ust. 1 pkt 3, art. 143 i art. 144 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym należności z tytułu dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń traktuje się jak należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 2 lit. c tejże ustawy.”.

Proponowana zmiana zawiera odwołanie do przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które pozwoliłyby na:

- wskazanie właściwości organu rentowego (art. 115 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, ust. 3 i 5 oraz art. 116 ust. 4) – proponowana regulacja uwzględnia zmiany zaproponowane do art. 5 i 9 projektu.
- umorzenie postępowania o przyznanie jednorazowego świadczenia pieniężnego, jeżeli osoba ubiegająca się o świadczenie zmarła przed wydaniem decyzji w sprawie tego świadczenia (art. 116 ust. 1b),
- zagwarantowanie udzielania organom rentowym pomocy i informacji w sprawach świadczeń przewidzianych w ustawie przez organy administracji rządowej, samorządowej i przez pracodawców (art. 122 ust. 1),
- zobowiązanie do zwrotu jednorazowego świadczenia pieniężnego osoby, która pobrała nie przysługujące jej świadczenie (art. 138 ust.1),
- dochodzenie zwrotu świadczeń przyznanych lub wypłaconych na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. (art. 138 ust 2 pkt 2),
- dochodzenie, jako nienależnie pobranych, świadczeń wypłaconych z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (art. 138 ust. 2 pkt 3),
- odstąpienie od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części lub udzielenie ulg w spłacie należności z ww. tytułu w formie zmniejszenia wysokości potrąceń, ustalonej zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawieszenie dokonywania tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności. (art. 138 ust. 6),
- zastosowanie zasad zwrotu - od podmiotów prowadzących rachunek płatniczy oraz banków i spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej prowadzących rachunek inny niż płatniczy, a także wydawców instrumentu płatniczego, kwot świadczeń przekazanych na ten rachunek albo instrumentu płatniczy, w miesiącu następnym po śmierci osoby, która wystąpiła z wnioskiem o świadczenie (art. 138a),
- dochodzenie kwot nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia pieniężnego ze świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez Zakład poprzez potraktowanie ich jak kwot nienależnie pobranych innych świadczeń z zaopatrzenia określonego w odrębnych przepisach, tj. należności, o których mowa w art. 139 ust.

1 pkt 2 lit. c ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; powołane przepisy art. 140 ust. 4 pkt 1, ust. 6 pkt 2, ust. 6a-8, art. 140, art. 141 ust. 1 pkt 3 dotyczą granic potrąceń, zasad potrąceń w zbiegu oraz kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji dla takiego rodzaju potrącenia,

- potrącenie nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia pieniężnego z wyrównania emerytury lub renty (art. 143),
- przekazanie kwot nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia pieniężnego do postępowania egzekucyjnego (art. 144 ust.1).

8. Do uzasadnienia projektu

W uzasadnieniu projektu, na str. 5, w części „Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma zostać uregulowana”, należy uaktualnić kwotę dodatku kombatanckiego. Obecna wysokość dodatku kombatanckiego wynosi 215,84 zł, a nie jak wskazano w uzasadnieniu 144,25 zł.

DYREKTOR
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

[Podpis]
Dominik Wdłowski